

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

С Т А Н О В И Щ Е

От: *проф. д-р Спартак Василев Керемидчиев*
Институт за икономически изследвания при БАН
Научна специалност Икономика и управление

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор“ по научна специалност *Икономика и управление* в УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Цветомира Тодорова Пенкова*
Тема на дисертационния труд: *Моделиране на управлението при големи
миграционни потоци*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1821 /24.06.2025 на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Докторантът се е обучавал по докторска програма към Катедра: „Национална и регионална сигурност“, факултет „Икономика на инфраструктурата“ на УНСС по научна специалност „Икономика и управление“ съгласно Заповед на Ректора на УНСС №1257/28.04.2025. Обучението е осъществено в свободна форма през периода 28.04.2025-23.06.2025 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният дисертационен труд се състои от 188 страници, в т.ч. основен текст от 150 страници, съдържание, терминологичен речник, списък на фигурите и таблиците, списък на съкращенията, библиография – 10 стр. с 94 източника, и три приложения, които съдържат анкети. Изследването е богато визуализирано с 24 фигури и 5 таблици.

Темата на дисертация е актуална, обществено значима, представлява част от системата за национална сигурност и е перспективна, предвид глобалните политически и климатични процеси.

Докторантката извежда като изследователски проблем нуждата от моделиране, определяне, аранжиране перспективите и проблемите пред управлението на големите миграционни потоци на територията на страната и в Европейския съюз. Този проблем е релевантен, но би могъл да бъде по-добре аргументиран, както с подкрепа на литературни източници, така и с факти от големите миграционни вълни през последните години.

Като обект на изследването са посочени големите миграционни потоци, а като предмет - моделирането на управлението при големите миграционни потоци, което напълно съответства на изследването.

Целта и изведените задачи с в съзвучие с поставения проблем, обекта и предмета на изследването и позволяват да се създаде логична конструкция за работа.

Изследователската теза, която се защитава в дисертацията е, че на хаотични процеси като големите мигрантски потоци трябва да се въздейства с предварително разработена стратегия, за да се ограничат и омекотят негативните последици от нея.

Използваната литература включва предимно източници от съвременни автори, документи от стратегически характер, нормативни актове на страната и ЕС, издания на международни организации. Тези източници покриват разглежданата проблематика, представят подходящите методи на изследване и идентифицират проблемите и начините за справяне с тях. Повечето литературни източници са на английски език.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Структурата на изследването е логически издържана и следва последователността на поставените задачи. Тя се изгражда върху преглед на големите миграционни потоци от древността до наши дни, изграждане на теоретична основа, разработване на оригинална методология на изследване и прилагането ѝ на практика, а накрая е представено кратко заключение.

За да моделира управлението на големи миграционни потоци, докторантът използва метода на сценарийното планиране като разработва три основни сценария: „Ограничен приток и интеграция“, „Продължителна криза и предизвикателства пред капацитета“ и „Контролирана диверсификация и регионално сътрудничество“. Друг основен метод на изследване е анализът на силовите полета. Чрез 152 анкети сред водещи експерти по международни отношения, сигурност и политология е направена количествена оценка на поддържащите и задържащите сили при всеки един от трите сценария. Тази оценка дава представа за състоянието и очакваното развитие на поддържащите и задържащите сили. Тя служи за основа при разработване от докторантът на План за управление на първоначалните действия при големи миграционни потоци. Той съдържа основните стъпки и мерки за управление на началните етапи на голям миграционен приток в Република България.

По този начин докторантът успешно решава поставените задачи и постига целта на изследването.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Докторантът е посочил шест приноса, които имат научен и научно-приложен характер. От тях ключовите приноси са трети и четвърти приноси, които представят конструктивната разработка на изследването.

Първи, втори и пети принос имат значение за изясняване на терминологията и дават основа за защита на авторската теза.

Шестият принос трябва да се преформулира, защото създаването на възможности за квалификация и преквалификация е дейност от друг порядък и ангажимент на други институции.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

По темата на дисертационния труд докторантът е представил четири самостоятелни публикации, две от които са в сборници и две са в научни списания. Една от публикациите е на английски език, а останалите публикации са на български език.

Тези публикации валидират и разпространяват сред научната колегия някои от постигнатите резултати от дисертационното изследване.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът в рамките на 60 страници е представен на български и английски език. Той следва структурата на дисертационния труд и коректно представя съдържанието на основните му раздели. Накрая е представена справка за най-важните литературни източници. В автореферата се съдържат основните научни приноси на докторанта, което позволява бърз достъп до постигнатите резултати.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Смятам, че дисертацията дава възможност да се подготвят няколко статии, които да се публикуват в научни издания, за да се представят резултатите от него пред научната общност.

Бих насърчил докторантът да продължи работата по темата, като обърне внимание на рисковете за миграционни вълни предвид климатичните промени, защото страната ни е не само външна граница на ЕС, но и граница на резките промени в климата.

8. Заключение

В обобщение на анализа на представения дисертационен труд моята оценка е, че той напълно отговаря на изискванията, поставени в ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане и Правилника за учебната дейност на УНСС, което ми дава основание да предложа на уважаемите членове на настоящото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор” по научна специалност Икономика и управление, професионално направление 3.8. Икономика на докторант Цветомира Тодорова Пенкова.

11.08.2025 г. / София

Подпис:

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

REVIEW

From: *Prof. Dr. Spartak Vassilev Keremidchiev*
Economic Research Institute at the Bulgarian Academy of Sciences
Scientific specialty: Economics and Management

Subject: dissertation for the award of an educational and scientific degree "**doctor**" in
Economics and Management at the University of National and World Economy.

Author of the dissertation: *Tsvetomira Todorova Penkova*
Topic of the dissertation: *Management Modelling in Large Migration Flows*

Rationale for presenting the opinion: participation in the scientific jury for the defense of the
dissertation work according to Order No. 1821 /24.06.2025 of the Rector of the
UNWE.

1. Information about the doctoral candidate

The doctoral student studied under the doctoral program at the "National and Regional Security" Department at the "Infrastructure Economics" Faculty of the UNWE in the scientific specialty "Economics and Management" in accordance with the Order of the Rector of the UNWE No. 1257/28.04.2025. The training was carried out in a free form during the period 28.04.2025-23.06.2025.

2. General characteristics of the presented dissertation work

The presented dissertation consists of 188 pages, including a main text of 150 pages, a table of contents, a glossary of terms, a list of figures and tables, a list of abbreviations, a bibliography – 10 pages with 94 sources, and three appendices containing surveys. The research is richly visualized with 24 figures and 5 tables.

The dissertation topic is current, socially significant, forms part of the national security system and is promising, given global political processes and climate changes.

The doctoral student raises as a research problem the need to model, define, arrange the perspectives and problems facing the management of large migration flows on the territory of the country and in the European Union. This problem is relevant, but could be better argued, both with the support of literary sources and with facts from the large migration waves in recent years.

The object of the study is large migration flows, and the subject is the modelling of management of large migration flows, which is fully consistent with the study.

The goal and the derived tasks are in line with the problem posed, the object and subject of the research and allow for the creation of a logical structure for work.

The research thesis defended in the dissertation is that chaotic processes such as large migrant flows must be influenced with a wise pre-developed strategy in order to limit and mitigate their negative consequences.

The literature used includes mainly sources from contemporary authors, strategic documents, national and EU regulations, and publications of international organizations. These sources cover the relevant studies, present appropriate research methods, and identify problems and ways to address them. Most references are in English.

3. Evaluation of the obtained scientific and applied scientific results

The structure of the study is logically sound and follows the sequence of the tasks set. It is built on an overview of the major migration flows from antiquity to the present day, building a theoretical foundation, developing an original research methodology and its application in practice, and finally presenting a brief conclusion.

To model the management of large migration flows, the doctoral student uses the scenario planning method by developing three main scenarios: “Limited Inflow and Integration”, “Prolonged Crisis and Capacity Challenges” and “Controlled Diversification and Regional Cooperation”. Another main research method is the force-fields analysis. Through 152 surveys among leading experts in international relations, security and political science, a quantitative assessment of the supporting and restraining forces in each of the three scenarios was made. This assessment provides an idea of the state and expected development of the supporting and restraining forces. It serves as the basis for the development by the doctoral student of a Plan for the Management of Initial Actions in the Case of Large Migration Flows. It contains the main steps and measures for managing the initial stages of a large migration flow in the Republic of Bulgaria.

In this way, the doctoral student successfully solves the assigned tasks and achieves the goal of the research.

4. Evaluation of scientific and applied scientific contributions

The doctoral student has identified six contributions that are of a scientific and applied nature. Out of these, the key contributions are the third and fourth contributions, which present the constructive part of the research.

The first, second, and fifth contributions are important for clarifying terminology and provide a basis for defending the author's thesis.

The sixth contribution needs to be reformulated because creating opportunities for qualification and requalification is an activity of a different order and the responsibility of other institutions.

5. Evaluation of dissertation publications

On the topic of the dissertation, the doctoral student has presented four independent publications, two of which are in collections and two are in scientific journals. One of the publications is in English, and the remaining publications are in Bulgarian.

These publications validate and disseminate among the scientific community some of the results achieved from the dissertation research.

6. Evaluation of the abstract

The abstract, within 60 pages, is presented in Bulgarian and English. It follows the structure of the dissertation work and correctly presents the content of its main sections. Finally, a reference to the most important literary sources is presented. The abstract contains the main scientific contributions of the doctoral student, which allows quick access to the achieved results.

7. Critical notes, recommendations and questions

I believe that the dissertation provides an opportunity to prepare several articles to be published in scientific journals in order to present its results to the scientific community.

I would encourage the doctoral student to continue working on the topic, paying attention to the risks of migration waves in light of climate change, because our country is not only an external border of the EU, but also a border of abrupt climate changes.

8. Conclusion

In summary of the analysis of the presented dissertation, my assessment is that it fully meets the requirements set out in the Law on the Development of the Academic Staff in The Republic of Bulgaria, the Regulations for its implementation and the Regulations for the Academic Activities of the University of National and World Economy, which gives me reason to propose to the esteemed members of this scientific jury to award the educational and scientific degree "Doctor" in the scientific specialty Economics and Management, professional field 3.8. Economics to doctoral student Tsvetomira Todorova Penkova.

11.08.2025 / Sofia

Signature: